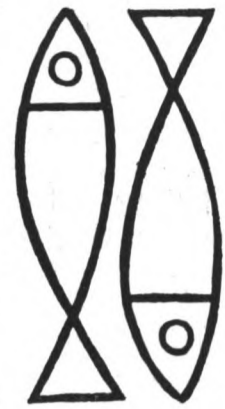

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

Adres redactie: ds. H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Administratie: Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist

Beeld Gods - geen reproductie - wat dan?

Een godenbeeld beoogt primair geen goedgelijkende reproductie van de godheid te zijn.

Maar dan blijft nog over de vraag: wil een beeld dan soms de onzichtbare godheid zichtbaar maken?

Ook die vraagstelling spreekt ons bijzonder aan. Dat komt natuurlijk omdat wij in de bijbel lezen: God is een Geest.

Geesten zijn voor ons besef ongrijpbaar, onzichtbaar. Alleen al daarom is het naar ons idee onmogelijk een beeld van God ooit te maken.

Intussen vergeten we dat Jezus' woord: God is een Geest, beslist nog niet zeggen wil, dat God daarom onzichtbaar zou zijn.

We lezen wél, dat het geloven eens zal overgaan in aanschouwen!

Bovendien: de bijbel zelf maakt een heel andere tegenstelling dan die tussen zichtbare goden (beelden) en een onzichtbare God. U kunt er uw psalmboekje op naslaan en zelf de conclusie trekken.

Neem bijv. Ps. 115:

Onze God is in de hemel,
Hij doet al wat Hem behaagt.
Hun afgoden zijn zilver en goud,
het werk van mensenhanden;
zij hebben een mond, maar spreken niet,
zij hebben ogen, maar zien niet,
zij hebben oren, maar horen niet,
zij hebben een neus, maar ruiken niet,
hun handen — maar zij tasten niet,
hun voeten — maar zij gaan niet,
zij geven geen geluid met hun keel.

De conclusie is duidelijk: Israël's God is de levende God: Hij doet al wat Hem behaagt; maar de afgoden doen niets: zij zijn dood! Als u er Ps. 135 naast legt, vindt u precies 't zelfde. En bij profeten als Jesaja en Jeremia vergeleken, schreven de psalmdichters nog maar proza. Vlijmend sarcastische spotdichten wijden ze aan de onmacht der afgoden, of liever nog aan de dwaas die van één en dezelfde boomstam brandhoutjes hakt om er zijn etenspotje op te warmen en een meesterlijk beeld maakt, dat hij aanbidt: red mij, want gij zijt mijn God! En wat zo in Jes. 44 honend uitgebeeld wordt, vindt in Jes. 46 een praktische toepassing: Israël krijgt er een hart mee onder de riem. Jeremia doet trou-

wens niet voor hem onder. Wat denkt u van de volgende schilderachtige vergelijking: als een vogelverschrikker in een komkommerveld zijn zij, zij spreken niet, zij moeten beslist gedragen worden, want zij kunnen geen stap doen... (Jer. 10).

En Elia had zich overigend óók niet onbetuigd gelaten: roept luider, want hij is immers een god. Hij (Baäl) is zeker in gepeins, of hij heeft zich afgezonderd (!), of hij is op reis; misschien slaapt hij en moet wakker worden... (I Kon. 18).

En uit Mozes' mond komt hetzelfde geluid: heeft ooit een volk een goddelijke stem gehoord, sprekend uit het midden van het vuur... of heeft ooit een god beproefd te komen om zich een volk te nemen uit een ander volk... met een sterke hand en een uitgestrekte arm... zoals de HERE, úw God, om uwentwil dit alles in Egypte voor uw ogen gedaan heeft...? (Deut. 4).

Eén ding is duidelijk. De wet, de profeten en de psalmen spreken eenzelfde taal: Israël's God leeft — alle afgoden zijn dóód, onmachtig om ook maar iets te dóen!

Nee, we zijn hiermee beslist niet buiten het bestek van ons betoog beland. Want dat zulke dingen zo striemend, zo onbarmhartig werd gezegd moesten worden, betekent in feite dat de aangesprokenen er juist wél heilig van overtuigd waren, dat hun (goden)-beelden macht bezaten, redden en helpen konden.

Een beeld van zilver of goud, steen of hout, was voor hun besef levend, bezielde: 't was vol van de aanwezigheid van hun god. Dat mag ons vreemd lijken, dat iemand een stuk dood hout als een levende god vereert, maar zo liggen de zaken nu eenmaal. Trouwens, die gedachte ligt niet eens zover buiten ons gezichtsveld, althans buiten ons spraakgebruik. Wij zeggen tenslotte ook: de stofzuiger doet het niet, m'n auto wil niet op gang komen, de boormachine vertikt het, het schip luistert niet naar het roer.

Nu moeten we nog één stap verder. Als een beeld primair geen reproductie van de godheid beoogt te zijn, en ook niet bedoeld is om een onzichtbare god zichtbaar te maken (waarom zou men dan immers van de zonnegod nog béelden maken?), welke functie heeft het dan?

Met behulp van een verhelderend voorbeeld is dat, dachten we, nu wel duidelijk te maken.

Egypte heeft eeuwenlang in dezelfde positie verkeerd als de Nederlanden.

Nog in de vorige eeuw bleek het onmogelijk Noordelijk- en Zuidelijk-Nederland in één hand te verenigen. Daarvoor waren de contrasten tussen beide bevolkingsgroepen en hun economische belangen te groot.

Voor dezelfde problemen stonden de farao's. Zij waren koning over Boven- en Beneden-Egypte. Maar het boterde bepaald niet tussen beide rijkdelen.

De aanwezigheid van de farao — óók als god vereerd — beteugelde in de meeste gevallen de hartstochten. Alleen maar: de man kon slechts in één rijkdeel tegelijk zijn residentie kiezen. En dat betekende voor het andere deel een grotere mate van vrijheid dan wenselijk was.

Voor de oplossing van dit in wezen politieke probleem leverde de denkwereld van de religie de sleutel.

Was de farao niet een godheid?

Welnu, wat was simpeler dan een beeld van de godheid te maken en dit te plaatsen in het andere rijkdeel?

Deze oplossing was even eenvoudig als efficiënt. Want — we herinnerden er al aan — een beeld van een godheid leeft, volgens het besef van de aanbidders.

Anders gezegd: waar het beeld zich bevindt, daar is de godheid zelf tegenwoordig.

De talloze voorschriften hoe met een beeld om te gaan, zijn er het sprekend bewijs van.

Zo kwam het er op neer, dat voor het besef van de egyptenaren in het beeld de farao zelf tegenwoordig was.

Om die tegenwoordigheid, dat present-zijn was het de farao natuurlijk te doen. Zo hield hij met religieuze middelen de politieke teugels in handen.

Maar deze diplomatieke kunstgreep levert ons een kijkje achter de religieuze schermen op.

Want nu wordt duidelijk wat de functie van een godenbeeld primair was:

niet het zichtbaar maken van een onzichtbare godheid,

geen reproductie, een goedgelijkende afbeelding,

maar representatie: ver-tegenwoordig-ing.

In het beeld is de godheid daadwerkelijk tegenwoordig, present.

„Een beeld betekent de gegarandeerde aanwezigheid van de godheid”.

Waar deze gedachte toe leidt, hopen we een volgende keer te zien.

KERKELIJK *Leven*

Het oordeel van Bavinck en Honig

In het artikel van verleden week hebben we o.a. kort weergegeven hoe Calvijn dacht over de verhouding tussen ware en andere kerken.

We willen nu nog iets zeggen over de opvattingen daaromtrent uit de tijd ná Calvijn. Kort gezegd komt dat hierop neer dat de geref. kerken en theologen in deze globaal genomen Calvijn zijn gevolgd.

Ter adstructie van deze bewering wil ik nu wijzen op wat de professoren Bavinck en Honig over deze zaak schreven.

Ik doe dat niet alleen omdat deze beide mannen voluit gereformeerde theologen waren, maar vooral ook omdat we in wat zij schreven te doen hebben met wat gedurende meer dan een halve eeuw aan de Theologische Hogeschool in Kampen over de in geding zijnde kwestie is gedoed.

Het boek waarin prof. Honig dat wat ik van hem zal citeren schreef is bovendien nog steeds het handboek dat de Kamper studenten voor hun tentamen en examen in de dogmatiek vóór alles moeten bestuderen.

☆☆☆

Prof. Bavinck schreef dat de gereformeerden na Calvijn in de eerste plaats leerden „dat een ware kerk in absolute zin hier op aarde onmogelijk is”. Er is immers „geen enkele kerk die volstrekt in alle delen, in leer en leven, in bediening van Woord en sacrament aan de eis Gods beantwoordt.” Daarbij betoogden zij, „dat er ook een valse kerk in de absolute zin niet bestaan kan, wijl zij dan geen kerk meer ware; al was Rome een valse kerk, in zoverre ze pauselijk was, er waren toch nog vele overblijfselen der ware kerk in.”

En daarbij maakten de gereformeerden onderscheid „tussen vera en pura ecclesia (ware en zuivere kerk). Ware kerk werd de naam niet voor één kerk met uitsluiting van andere, maar voor velerlei kerken, die de hoofdwaarheden des Christendoms, de fundamentele artikelen, nog vasthielden, doch overigens in graden van zuiverheid zeer verre van elkander afweken; en valse kerk werd de naam van de hiërarchische macht van bijgeloof en ongelooft, welke in de plaatselijke kerken zich opwierp en zichzelf en haar ordinantiën meer macht en autoriteit toeschreef dan den Woorden Gods.” Zo wordt het naar Bavincks overtuiging ook in art. 29 van de Ned. Geloofsbelijdenis beleden.¹⁾

☆☆☆

In verband met wat we van Bavinck aanhaalden willen we nog twee opmerkingen maken.

Vooreerst deze dat Bavinck van een legitiem, een geoorloofd náást — en tegenover! — elkaar staan van kerken niets weten wil.

In de gedeeldheid der Christenheid, zo schreef hij eens, ligt een grote teleurstelling. „Wij hebben immers maar één God, de Vader, uit welke alle dingen zijn en wij tot Hem, en maar één Here, Jezus Christus, door welke alle dingen zijn en wij door Hem. De gemeente is één lichaam en één geest, gelijkertwijls zij ook geroepen is tot één hoop harer beroeping, en slechts één Heer, één geloof, één doop bezit. Jezus bad zelf om de eenheid zijner discipelen, opdat de wereld geloven mocht, dat de Vader Hem gezonden had. Zo zouden wij dan verwachten, dat ook één de belijdenis zoude zijn, die van de lippen der gemeente vloeide.

Meer nog, de bestaande gedeeldheid is niet alleen een smartelijke teleurstelling, zij is ook een grote zonde voor God. Wij kunnen als Christenen er ons niet diep genoeg over verootmoedigen. Zij bevat een zware aanklacht tegen ons, wijl zij in de duisternis van ons verstand en in de liefdeloosheid van ons hart haar voornaamste oorzaak heeft.”²⁾

In de tweede plaats wil ik nog het volgende opmerken.

Indien men aanneemt dat overal waar ware gelovigen zijn ook kerk van Christus is. Of, concreter gezegd: indien men gelooft dat er buiten de „eigen” kerk nog andere kerken van Christus zijn, komt als vanzelf een klemmende vraag op.

Ze is deze: Leidt een dergelijke opvatting niet noodzakelijkerwijs tot kerkelijk relativisme en indifferentisme?

Vervalt men dergelijke opvattingen huldigend niet als vanzelf tot onverschilligheid en ongehoorzaamheid ten aanzien van wat God ons in zijn Woord openbaart en als zodanig door de kerk wordt beleden?

Men kan deze vraag ook zo formuleren: als men het bestaan erkent van kerken die **minder** belijden of ook iets **anders** belijden dan de kerk waartoe men behoort, **relatieveert** men dan in feite niet de belijdenis van de kerk waarvan men zelf lid is, en doet men dan niet te kort aan de **katholiciteit** welke naar eigen geloofsvertuiging aan die belijdenis toekomt?

☆☆☆

Bavinck gaat in zijn Dogmatiek nadrukkelijk op deze vraag in.

Hij betoogt dan eerst met alle klem dat alle onverschilligheid tegenover en alle relativeering van de belijdenis beslist ongeoorloofd is. „Onverschillig is er niets, allerminst in de waarheid die naar de godzaligheid is”.

Maar, zo gaat Bavinck dan verder, indien wij erkennen, dat op een plaats waar Gods Woord nog enigmatische bekend is daar, hoe onzuiver en vermengd ook, toch ook nog een kerk van Christus is, behoeft uit deze constatering, uit dit oordeel, beslist niet noodzakelijkerwijs te volgen dat men voor eigen belijdenis onverschillig is, of die relativeert!

Het onverzwakt vasthouden aan de belijdenis kan met het erkennen van zulke kerken zeer goed gepaard gaan. Het is namelijk zo dat wij met betrekking tot anderen het woord van Jezus in toepassing moeten brengen dat wie niet tegen Hem is vóór Hem is, maar dat wij zelf ons hebben te „houden aan dat andere woord: wie niet voor mij is, die is tegen mij”.³⁾

In zijn leven en arbeid heeft Bavinck wat hij zo schreef op indrukwekkende wijze zelf in praktijk gebracht. Hij heeft het daarin namelijk metterdaad laten zien dat de door hem omschreven erkenning van het bestaan van kerken van Christus ook buiten de eigen kerkgemeenschap heel goed gepaard kan gaan met een onverzwakt vasthouden aan de confessie en een onkreukbare trouw aan de kerk waartoe men zelf behoort.

☆☆☆

Geheel in de lijn van prof. Bavinck liet prof. Honig zich als volgt horen: „De kerk der Reformatie ging al spoedig in verschillende kerken (als instituut) uiteen. De scheiding tussen de Luthers, de Gereformeerden, de Dopersen kon niet meer ongedaan worden gemaakt. En zodra deze overtuiging veld won, zagen de Gereformeerde kerken in, dat natuurlijk de Lutherse kerken geen valse kerk mochten worden genoemd, maar dat zij wel een minder zuivere kerk heten moest. Er moest onderscheid gemaakt tussen vera en pura ecclesia. Zo werd ware kerk de naam niet voor één kerk met uitsluiting van alle andere maar voor meerdere kerken, die de hoofdwaarheden des Christendoms, de zgn. fundamentele artikelen nog vasthielden doch overigens in graden van zuiverheid van elkander verschillen...” Het staat vast „dat reeds in de 17de eeuw de zaak zo stond: Rome als pauselijke kerk en hiërarchie is de valse kerk (maar plaatselijk zijn er nog sporen van de kerk) daarentegen zijn de kerken der Reformatie ware kerken, die echter in graden van zuiverheid verschillen, met dien verstande

C. Veenhof - Kampen

dat er geen kerk op aarde is, die zo zuiver en rein is, dat op geloof en zeden niets is aan te merken.”⁴⁾

☆☆☆

Zo spraken de professoren Bavinck en Honig.

Moeten zij, zo sprekend, ook van ontrouw aan de confessie en van aantasting van de katholiciteit daarvan worden beschuldigd?

☆☆☆

Ten slotte wil ik hier nog even memoreren dat bij de vereniging van de Afscheiden en de Dolerende kerken de synoden van deze kerken zich er nadrukkelijk en opzettelijk van hebben onthouden de Ned. Herv. Kerk als een valse kerk te diskwalificeren.

Zij wilden er nog minder van weten dat oordeel over deze kerk als een maatstaf van confessionele of kerkelijke trouw te laten fungeren. Zij lieten de leden der Gereformeerde Kerken volledig vrij in hun oordeel over de „grote kerk”.

Met het oog op deze synodale beslissing schreef De Reformatie in 1934 dat het „puur sectarisme” zou zijn geweest als men in 1892 pas dan tot vereniging had willen overgaan wanneer men tot overeenstemming zou zijn gekomen over een „afgeleide kwestie” als die van de meerdere of mindere valsheid van de Ned. Herv. Kerk. „Het zou een ramp geworden zijn, wanneer onze vaders dan pas met de dolerenden hadden willen verenigen, wanneer deze eerst instemming hadden betuigd met de Acte van Afscheiding of Wederkering in 1834.”⁵⁾ Alsof dit stuk, hoe eerbiedwaardig ook op zichzelf, een deel van onze belijdenisschriften uitmaakte of een artikel des geloofs behelsde. God heeft ons voor een dergelijk sectarisme bewaard, en Hij moge ons ook in de toekomst er voor bewaren, dat wij, wanneer wij pogingen tot nieuwe vereniging doen, over dergelijke sectarische vragen strijden zouden.”⁶⁾

☆☆☆

Zo oordeelden de synoden van 1892.

Kwamen ze daarmee in strijd met de confessie?

Miskenden ze daarmee haar katholiciteit?

¹⁾ Gereformeerde Dogmatiek IV³, 343.

²⁾ De Offerande des Lofs¹¹, 43/4.

³⁾ Gereformeerde Dogmatiek, IV³, 347.

⁴⁾ Handboek van de Gereformeerde Dogmatiek, 726/7.

⁵⁾ In deze Acte wordt de Ned. Herv. Kerk nl. valse kerk genoemd.

⁶⁾ De Reformatie, 14de jaarg., no. 44, 5 jan. 1934.

Uit de senaat gestoten

Gevonnist

De vrijgemaakte kerken blijven in het nieuws.

„Kerknieuws”, dat serieus probeert ons zo goed mogelijk in te lichten, is mede hierdoor gedwongen met dubbele nummers uit te komen.

Maar steeds gaat men door met het uitdrijven van kerken, predikanten en zelfs lectors ontkomen er niet aan.

Zo langzamerhand raken we er helaas wat aan gewend.

Het schokt ons niet bijzonder meer.

Wat mij persoonlijk toch weer een bijzondere schok gaf, was de veroordeling van prof. Jager en prof. Veenhof, omdat zij de geëiste

trouw aan, resp. bescherming van de leer en trouw aan de orde van de kerken niet hebben gegeven.

De behandeling ter synode deed mij denken aan zonen, die hun vader verslinden.

Beide hoogleraren hebben een lange en eervolle staat van dienst.

Beiden moesten voortijdig met emeritaat gaan, daar zij hun krachten verteerd hadden in hun arbeid voor de school der kerken.

Nog levendig herinner ik mij de benoeming van ds. C. Veenhof tot hoogleraar door de synode van Enschede 1945. (Samen met ds. I. de Wolff vormde ik daar de persconferentie.)

Ds. Veenhof begeerde dat ambt niet. Hij was met hart en ziel predikant en wilde dat blijven. Wat heeft men een dringend beroep op hem moeten doen dat hoogleraarschap te aanvaarden, omdat de theologische hogeschool hem nodig had.

Toen hij er niet onder uit kon, heeft hij het ambt met grote schroom aanvaard. Maar toen heeft hij ook al zijn krachten en meer dan dat gegeven.

En nu zijn beide hoogleraren gevonnist.

Het is de moeite waard eens na te gaan, hoe deze veroordeling in de kerkelijke pers gemotiveerd wordt.

Wegens hun belijdenisbeschouwing

Allereerst ds. I. de Wolff in de „Enschedese kerkbode" van 13 sept. Deze datum is voor de vrijgemaakte kerken in Enschede een gedenkwaardige datum. Immers het was toen 25 jaar geleden, dat de kerk van Enschede, w.o. ds. De Wolff zich losmaakte uit het synodale verband.

De kerk van Enschede had al een tijd moeilijkheden met de g.s. gehad.

Ds. I. de Wolff zelf was ter synode geciteerd omdat hij in strijd met de belijdenis geschreven zou hebben.

Ds. De Wolff begint met een artikel „leertuchttoefening", waarin hij er op wijst, dat de kerk tegenover ketters niet verdraagzaam mag zijn. En dan volgt een driestar, die rechtstreeks handelt over de veroordeling van de hoogleraren Jager en Veenhof.

Waarom zijn zij gevonnist?

Kortweg samengevat hierom, omdat volgens hen de belijdenis de Heilige Schrift **probeer**t, tracht na te spreken.

Het is gevaarlijk om te zeggen, dat de belijdenis de Schrift **wil naspreken**, want dat riekt, hoewel onbedoeld, naar de in 1816 ingevoerde proponentformule in de Herv. kerk.

En dan wordt verder verteld, hoe sluw de Herv. kerk daarmee om de tuin werd geleid en van de Schrift werd afgevoerd.

Misschien is het verhaal van ds. De Wolff geschikt om zeer oppervlakkige lezers te overtuigen, dat Jager en Veenhof gevonnist moesten worden, maar het is een naar verhaal.

Het verhaal suggereert heel wat t.a.v. de hoogleraren zonder dat uitdrukkelijk uit te spreken. De suggestie nl. dat Jager en Veenhof langs het pad van 1816 bezig zijn de kerken van de Schrift af te voeren.

Een dergelijk suggereren is een kwalijke zaak zowel in de kerk als daarbuiten.

Wanneer we van deze suggestie afzien, blijft er eigenlijk maar weinig over.

De hoogleraren hebben, hoewel onbedoeld, iets gezegd, dat „riekt" naar de proponentformule van 1816.

Maar men kan toch iemand niet veroordelen omdat het „riekt" naar die proponentformule?

Een synode velt toch geen vonnis wegens de „reuk"?

Ds. De Wolff vertelt, dat de hoogleraren van oordeel zijn, dat de belijdenis de Schrift **wil naspreken**. Maar dat zegt op zichzelf niets. Dat kan evenzeer fout als goed bedoeld zijn.

In welke zin hebben de hoogleraren dat bedoeld?

Dat wordt niet vermeld.

Hij schrijft wel over een formule, waarin het slecht bedoeld was, maar deelt ook mee, dat de hoogleraren dat niet bedoelden.

De weergave van de opvatting van Jagdr en Veenhof is trouwens door de onvolledigheid ook onjuist.

Voor de lezers van Opbouw behoef ik dat niet uiteen te zetten. Ze hebben jarenlang kunnen lezen dat van confessionele ontrouw bij hen geen sprake is.

J. Meulink

Ze hebben ook kunnen lezen, dat Jager en Veenhof juist daarom vuurbang zijn voor confessionalisme.

Jager en Veenhof hebben er ons op gewezen, dat de confessie aan de Schrift onderworpen is en dus gebrekkig mensenwerk is. Zoals ook de confessie het zelf zegt.

Ze hebben er ons bij bepaald, dat niet de confessie regel en norm voor de geloofswaarde is, maar alleen het Woord van God.

Wanneer de synode deze opvattingen heeft veroordeeld, nu dan heeft de synode zelf de confessie veroordeeld.

Wegens hun vroomheid

In hetzelfde kerkblad van 27 sept. tracht ds. C. G. Bos ons nogmaals duidelijk te maken, dat Jager en Veenhof gevonnist moesten worden.

Dat is dan vooral geweest wegens hun persarbeid in Opbouw.

Hun fout is geweest, dat zij met een beroep op vroomheid niet wilden weten van tucht over de leer. Daartegenover heeft de synode gesteld, dat men zich strikt moet houden aan Gods Woord als enige maatstaf.

Een vreemde tegenstelling. Paulus schrijft, dat een opziener vroom behoort te zijn. Wanneer ons geloof geen vroomheid is, verdient het niet geloof te heten. Vroomheid is, zo schrijft prof. S. v. d. Linde in de Chr. Encyclopedie, geen zelfbespiegeling, maar 'n leven in dankbare verwondering uit Christus, die niet alleen onze rechtvaardiging is, maar ook onze complete heiliging.

Ik vermoed, dat ds. Bos wat anders bedoelt dan vroomheid.

Uit het verhaal van ds. Bos blijkt verder ook niet, dat de hoogleraren niet willen weten van leertucht, maar alleen dat zij tegen bepaalde tuchttoefeningen bezwaar hebben gemaakt. Ds. Bos moest zijn beschuldigingen dan ook wat zorgvuldiger formuleren.

Jager en Veenhof maken bezwaar tegen leertucht in die gevallen, dat het predikanten betreft, die met het hart geloven, dat Jezus de Here is en met de mond belijden, dat God Hem uit de doden heeft opgewekt. Ds. Bos verwijst hierbij naar een artikel van de redactie van Opbouw, waarin wordt gevraagd aan allen die schorsen en afzetten: Kan de Here Christus die man, die jullie schorsen niet gebruiken als zijn Dienstknecht.

Ds. Bos vindt dat een slecht argument.

Gelukkig is de synode voor deze vroomheid niet geweken.

Ik zou ds. Bos willen vragen (het bloed van een jurist kruipt nu eenmaal waar het niet gaan kan), wat hij dan wil beginnen met artt. 79 en 80 K.O.

Uit die artikelen blijkt duidelijk, dat afzetting uit het ambt meebrengt bij een predikant, dat hij geëxcommuniceerd behoort te worden. En die excommunicatie betekent toch niet maar wegzenden uit ons groepje, maar wegsturen uit de Kerk des Heren, het heenzenden naar de woestijn.

M.a.w. wat Jager en Veenhof zeiden was volgens de K.O.

En, wat belangrijker is, was naar de Schrift.

Prof. Veenhof wees dan ook terecht op hetgeen Paulus doet tegenover de gemeente van Corinthe.

Die gemeente wordt niet afgeschreven, niet uitgebannen. Neen door aanhoudend vermaan tracht Paulus hen tot inkeer te brengen.

Wanneer we in de kerk aldaar niet geduldig blijven vermanen en ook niet een zekere verdraagzaamheid opbrengen tegenover onze medebroeders en zusters, wanneer wij menen, dat bepaalde opvattingen correctie behoeven, dan blijft er op den duur geen kerk over.

Met deze liquidatie van de kerk is men, naar het lijkt, thans bezig.

Daartegen hebben prof. Jager en Veenhof zich verzet.

Opdat de vrijgemaakte kerken echt kerk zouden blijven.

Opdat niet de kerk haar belijdenis zou geloven, maar door de belijdenis haar geloof in het Woord van God zou belijden.

TE BERDE

Het is te begrijpen dat het lot van de oorlogsmisdadigers, althans van de drie die nu in ons land nog gevangen zitten, de gemoederen bezig houdt.

Als u dit leest dan heeft de Tweede Kamer van de Staten Generaal waarschijnlijk al een oordeel uitgesproken. En als men de kranten mag geloven dan is er in de Kamer een meerderheid voor vrijlating. Omdat de nederlandse wet het praktisch levenslang eigenlijk niet kent.

Het is ook geen wonden dat zij die van deze heren te lijden hebben gehad en dat overleefd hebben, op verontwaardigde toon laten blijken van hun afkeer van vrijlating. Louter het feit in aanraking geweest te zijn met deze heren en dan toch nog in leven zijn, is al een wonder. De beestachtigheden (het woord is een belediging voor de dieren) die ze begaan hebben zijn inderdaad hemeltergend en zijn wat betreft na 25 jaar zeker nog niet verjaard.

Te vrezen is echter dat er geen oplossing is. Althans geen oplossing die een ieder zal bevredigen.

Vrijlating gaat duidelijk in tegen het rechtsgevoel. Hun dood laten afwachten in de gevangenis werpt ook niet veel nut af en gaat in tegen een gevoel van barmhartigheid, dat er in nederland gelukkig nog steeds gevonden wordt.

De moeilijkheid, waarmee de beslissende instanties te maken hebben, komt wel voort uit een fout in het verleden. Deze mensen hadden duidelijk de doodstraf verdiend. Rauter en Mussert zijn ter dood gebracht en vooral de laatste was maar een onschuldig en ongevaarlijk mannetje, als je hem gaat vergelijken met deze oorlogsmisdadigers. De algemene afkeer van de doodstraf, die al vrij snel na de oorlog weer opkwam onder ons volk, heeft ons wel parten gespeeld. Ze hadden de doodstraf verdiend. Die had dan ook maar voltrokken moeten worden, zelfs al ging dat in tegen de overheersende gevoelsargumenten, die tegen de doodstraf aangevoerd worden.

Nu de fout een keer gemaakt is in het verleden, is dat niet meer te herstellen. Maar het lijkt mij dan juist om ook in rekening te brengen dat het lot van deze drie nu moeten ondergaan zeer dragelijk is, vergeleken met wat zij andere mensen hebben aangedaan.

Uit een misplaatst medelijden deze mensen nu maar vrij te laten lijkt me in strijd met het onrecht dat zij bedreven hebben. De gevoelens tegen de doodstraf kan ik wel begrijpen. In het algemeen worden alle verzachtende omstandigheden voluit in rekening gebracht. Dat is naar de Schriften. Maar ik denk dat we wel eens te veel vergeten dat zij die gedood werden, niets meer kunnen zeggen. Zij zijn geen „probleem" meer. Maar hoe graag waren ze in leven gebleven. En naar de Schriften blijft hun bloed toch wel roepen tot de HERE. Misschien doen we goed wat meer aan de doden te denken, die van hun leven beroofd werden.

Nu het in ons land langzamerhand zo wordt dat een bankoverval met wapens al geen frontpagina-nieuws is voor de kranten, omdat het zo vaak voorkomt, nu men om enkele honderden guldens iemand maar van het leven berooft, lijkt het me dwingend noodzakelijk te komen tot herinvoering van de doodstraf. Dat zal de misdadigheid niet doen afnemen, zoals de praktijk in andere landen wel geleerd heeft. Maar het is wel meer in overeenstemming met de eerbied voor het leven, die we dienen te hebben, naar het Woord Gods.

Het wordt tegenwoordig gewoonte dat er uit de Kamer initiatief-wetsvoorstellen komen. Op dit punt is dat ook wel noodzakelijk, als de regering er zelf niet mee komt.

Broederbandrecorder

Dit wordt een naar verhaal, geloof ik. Als u lekker wilt slapen moet u het liever overslaan. Een volgende keer beter. Want u kent het woord broederband — een beste zaak. En u kent ook de bandrecorder — een nuttig ding. Maar het woord dat u zojuist las is een nare bastaard van twee ongelijksoortige grootheden. En alle bastaards weten de slechtste eigenschappen van hun afkomst zo onbeschaamd mogelijk te openbaren.

Zo, u hebt het blad nog niet weggelegd? Lees dan verder, maar voor eigen rekening en risico. U bent nu gewaarschuwd.

Het is al weer jaren geleden, dat ik hem in de trein ontmoette. Hij was predikant. Niet in onze kerken — maar toch zeer geplaagd. Een man met gaven, maar die zijn talenten niet kon gebruiken vanwege het benauwde kerkelijke klimaat, de onwelwillende belangstelling en de spionage op leer en leven, waaronder hij leed. Blijkbaar vond hij het prettig in de trein zijn hart eens te luchten tegen iemand, die niet als geloofsgenoot werd gezien. Die iemand beleed natuurlijk precies hetzelfde zaligmakende geloof als hij — maar vanwege de blinde kerkmuur werd deze geloofsgemeenschap niet zo onderkend. Dit tussen haakjes. En van dit gesprek dwars door Nederland heb ik een detail onthouden.

Hij was namelijk als kerkelijk schrijver in ongenade gevallen. Waarschijnlijk waren zijn gedachten te fris voor kleinsteedse scherpslijpers. Zo was hij wel. Het kwam tot een levensgrote kerkelijke procedure: vanaf een berisping ging het via de getuigen uit Matt. 18 met een bezwaarschriftjen naar de kerkeraad, vervolgens werd de hiërarchische ladder beklommen, langs deze meer en meer gebruikelijke weg belandde het in hoogste ressort en mondde uit in een ontwerpvoorstel voor schorsing en wat daar verder volgt. Ja, wat dacht u: dat de vrijgemaakten het monopolie hebben op de kerkelijke weg?

Op dit hoogtepunt van zijn verhaal kwam de pointe. De predikant was voor een hoog college gedaagd. Hoe hoog precies is me ontgaan; kan het in de buurt van Hoogeveen of Hoogkerk zijn geweest? En hem werd een verkeerde publicatie ten laste gelegd! De goede schrijver had zich verweerd met te zeggen: dat hij voor deze publicatie advies en steun had ontvangen van een vooraanstaand man in zijn kerken. Hetgeen voetstoots als ongeloofwaardig terzijde werd geschoven. Maar hij hield staande wat hij gezegd had, en beweerde dat de vooraanstaande man in het gezelschap aanwezig was. De praeses zag rond, of er vooraanstaande mannen in zicht waren — maar allen zaten; niemand stond, laat staan vooraan. Daarom concludeerde de praeses triomfaal: nu, waar blijft u? Als u zich kon beroepen op steun en advies van iemand van eer en goede naam — maar nu blijft u alleen staan!

Op dat ogenblik deed de arme predikant zijn koffertje open. Hij liet een bandrecorder spreken. Op duidelijke wijze hoorde het verblufte gezelschap de adviezen van een vooraanstaand man, die, aan de moderamentafel gezeten, wit wegtrok onder alle blikken.

U begrijpt dat de predikant gered was? Hem was een strik gespannen, maar de strik was gebroken en hij ontkomen. De zaak werd afgerangeerd — mogelijk omdat de beschuldiging te vaag, de getuigen onvoldoende, of de aanklaagde behoorlijk kausjer werd geacht. In de wereld heet dat: vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs, en onze predikant achtte zijn naam danig verformfaad.

Dat verhaal moest hij blijkbaar kwijt. Aan mij zag hij vermoedelijk een kruising tussen

een zakenman en een artist, kerkelijk gedoopt en met een jurist als buurman opgegroeid; die net voldoende kerkrechtelijk besef moest hebben om deze hoogkerkelijke ontluistering te kunnen genieten. En dat deed ik misschien ook wel tot op zekere hoogte. Maar dat bleek niet uit mijn vraag: achtte u het gebruik van die bandrecorder wel helemaal geoorloofd?

Hij antwoordde verbaasd: maar ik werd toch uitgedaagd! — Jawel, de tweede keer; maar de eerste keer dat u de bandrecorder aanzette, vond u dat toen geoorloofd; ik bedoel: juridisch geoorloofd, sociaal toelaatbaar, geestelijk oorbaar? — En nu begreep hij me beter en erkende grif, dat hij vanwege de barre en boze bejegening een bar en boos middel had gebruikt. Zonder nu over deze broeder verder de staf te breken zou ik willen stellen, dat het stiekum opnemen van gesprekken in strijd komt met het klimaat van vertrouwen, dat tot het wezen van de kerk behoort. Daargelaten dat waarschijnlijk geen wereldlijke rechter een bandopname als bewijsmiddel zal aanvaarden, of de opname moest onweerlegbaar kunnen worden geïdentificeerd. We kennen immers allemaal de falsificaties en montages, die — bij wijze van prenummer — bepaalde publieke figuren voor de televisie de onwaarschijnlijkste dingen op de onwaarschijnlijkste momenten laten zeggen. Met schaar en lijmpot worden hele kunststukken geschapen.

Maar afgedacht van de gebrekkige bewijskracht van een bandopname — het gebruiken van deze apparatuur onder broeders is paradoxaal. Zijn zij immers broeders — ik bedoel broeders in de Heere Jezus Christus en geen dragers van een kerkelijk vocatief — dan is hun „ja” ja, en hun „neen” neen. Dan ontkennen ze niet wat ze zeiden en hoorden. Dan is hun getuigenis waarachtig. We zeggen wel eens: in de kerk gebruiken we geen eden: daar spreken we voor het aangezicht van God. En is dat niet juist? Waar twee of drie in zijn naam vergaderd zijn, daar is Hij aanwezig.

Wat dan — als kerkmensen naar de bandrecorder grijpen? Dan ligt in deze greep, zichtbaar of onzichtbaar uitgevoerd, de uitdrukking: je kunt me nog meer vertellen, maar op wat je zegt zal ik je zien te grijpen. De bandrecorder is een apparaat, dat ons kan beschermen tegen bedrog, spionage en verraad. Geef mij één woord van mijn tegenstander, zegt een spreekwoord, en ik hang hem op! Het noemen van deze ellendige dingen in de kerk is al een schande; de bandrecorder is dan ook in flagrante strijd met de broederband.

Toch, de tijden veranderen en wij met hen. Wie had voor vijf en twintig jaar gedacht, dat dit kindje van zondig vernuft en wereldse techniek nog eens tot het liturgisch centrum zou doordringen? Ja, wees gerust; om preken op te nemen voor de zieken en de oudjes — prachtig! Maar niemand van de feesthoudende menigte uit 1944 zou hebben geloofd, dat de bandrecorder het nog eens zou brengen tot de kerkelijke vergaderingen. En dat heeft hij intussen.

Een commissie van enkele broeders kwam onlangs bij de raad van een onzer kerken op bezoek, om daar namens de classis een bespreking te voeren. De commissie werd ontvangen, voorgesteld, van broederhandjes voorzien en op zetels geplaatst. Eerst toen bleek dat een stille getuige aanwezig was. Deze was niet voorgesteld; zijn naam was bandrecorder en hij zat erbij om het gesprek op te nemen.

De commissie maakte daartegen wel enig bezwaar. U kunt dat begrijpen? Goed, ik ook. Maar de kerkeraad niet. Die zei: zo'n ding is wel gemakkelijk, als we wat zouden vergeten. — Als we wat vergeten mochten, zei de commissie, zijn we met genoeg broeders om elkaars geheugen op te frissen. Maar de kerkeraad hield zijn been stijf. Een commissielid stelde, dat de bandrecorder onbehoorlijk was, immers het waarachtig getuigenis van de aanwezigen buiten werking stelde, en zo een klimaat schiep, waarin het spreken moeilijk zou worden. De kerkeraad riposteerde dat ook de scriba aan het gesprek zou deelnemen, en dat deze niet tegelijk kon notuleren wat hij zei. Waarop de commissie besloot met: akkoord, zet u de bandrecorder dan maar aan zolang uw scriba spreekt. En toen hoefde het niet meer.

—o—

Laat nu niemand beweren dat een bandrecorder een onbehoorlijk ding is. Het apparaat wordt onnoemelijk veel gebruikt, voor nuttige doeleinden. Zakenmensen dicteren hun brieven op het moment, dat ze er vrij voor zijn, of als hun een gedachte invalt: thuis, in de auto, in de trein. Hun secretaresses nemen later het gesprokene over en zetten dat om in brieven en rapporten.

Maar het goede gebruik wettigt het misbruik niet, wanneer de broedergemeenschap het op een bandrecorder laat aankomen. „De ganse dag verminken zij mijn woorden”, klaagde David in psalm 56. Dat zit achter elke bandrecorder. Als de Schrift spreekt van twee of drie getuigen, in wier mond een getuigenis wettig is, dan is daar bepaald geen bandrecorder mee gelijk te stellen. Een speurhond kan wel aanwijzen, niet bewijzen. Een bandrecorder kan wel een stemgeluid en woorden, geen bewijs leveren. Maar beide kunnen zij aanleiding geven tot vergissingen, wantrouwen, verdriet. Een bandrecorder kan zelfs een „vals getuigenis” leveren — dat is een kwestie van enige technische handigheid.

Het is goed en liefelijk, als broeders samen aan tafel willen zitten. Dat is eigenlijk een Godswonder. Komt, ziet en aanschouwt! Als ze elkaar „trouw en geloof houden”, dan is dat rechtstreeks genade. Maar wanneer zij liever naar het opname-apparaat grijpen dan van hart tot hart spreken — dan zijn ze fout. Wie dat doet wantrouwt zijn broeder, is fout omdat hij de techniek in de plaats stelt van het waarachtig getuigen, en vooral fout omdat hij de liefdegeur van psalm 133 laat overheersen door de stank van verhitte kunststoffen.

D. W. L. Milo - Vierhouten

A. P. Muys

Dicio

De ouderen kennen dit woord wel! Het wordt vertaald met „zeggenschap”. In de kerkelijke pers werd het anders overgezet: „zeggen”. Hetzelfde zeggen dat de classis heeft over de kerkeraad, heeft de (Part.) Synode over de classis. Prof. Greijdanus heeft daar breedvoerig over geschreven en naar aanleiding van dit woord een ander stuk uit de K.O. aangehaald: geen kerk zal over een andere heersen. Ze heeft dus géén gezag over haar! Conclusie was toen: twee kerken hebben dat gezag dus ook niet; evenmin een classis of synode.

Toch betekent „dicio” werkelijk: zeggenschap, gezag. Dat komt er ook altijd weer uit te voorschijn! In het Noordhollandse Kerkblad las ik onlangs dan ook al: dat het goed en schriftuurlijk was, dat een kerk zich bij een meerderheidsbesluit neerlegt.

We hebben hier dus een duidelijke tegenstrijdigheid in onze redeneringen en kunnen derhalve naar believen kiezen, of we zeggenschap aanvaarden, of niet.

De vraag mag gesteld: kunnen we uit dit dilemma komen?

Naar alle waarschijnlijkheid staat de herbouw van een verband de „losgelaten” kerken weer te wachten. In de geest van de K.O., die zo duidelijk te kort schiet. Ik heb de opmerking al horen maken: dan kan ik net zo goed Synodaal of Hervormd gaan worden. Want dan krijgen we hetzelfde wéér. Met die opmerking was ik het eens.

Wij zijn net zulke mensen als andere kerk-gangers. Dús: een gezagsinstantie boven de kerkeraad betekent in feite, dat mensen zonder ambtelijke bevoegdheid, zonder plaatselijke band met een gemeente, via die instantie een vinger in de zaken van de plaatselijke gemeenten krijgen. En om maar een kleinigheid te noemen: de eenvormigheid dwingend opleggen.

De zaken worden dan wéér uiteindelijk beslist, — en het gaat vaak over **personen!**, — door mannen, die met die mensen in het dagelijks leven niets te maken hebben!

Het betekent, dat de werkelijke leiding wéér komt in handen van bekwame vergaderings. Goede mannen! Die zich hoe langer hoe meer de verantwoordelijke lieden voelen voor alles. En wanneer je naar het geheel kijkt, dan moet het kleine belang wijken voor het grote. Ook al komen er mensen en zielen in het gedrang.

Ik noem hier even als voorbeeld de half-vergeten procedure tegen ds. Van der Schaft. Zijn woorden en adviezen pasten niet in de verdediging van het vrijgemaakte instituut. Maar hij predikte het Evangelie wel en had ook geen openbare zonde bedreven. Maar wat hij deed, kón niet. Toen is hij geschorst en afgezet. En keken we maar niet naar de zware woorden in de K.O. bij schorsing en afzetting: „der afsnijding waardig”.

Ook nu zijn er in de losgelaten kerken mannen, die deze zaak een bagatel achten, of zelfs goed vinden. Andere lieden, meer onder de indruk van de woorden uit 44-46, keuren deze zaak af; en menen, dat daarmee alles, wat we kerkrechtelijk in 44-46 hebben gezegd, in wézen is teruggenomen.

Trouwens één der doctoren van de hoge school heeft het gezegd: misschien hebben we dat toen ter tijd toch iets te eenzijdig gezien en gezegd.

Daar vinden we een duidelijk terugbuigen naar deze leer: de praktijk stelt haar eisen; die komt met de gronden uit de K.O. niet klaar; dús.

Dus hebben we hier weer zo'n tegenstrijdigheid! En de praktijk in de kerken heeft duidelijk gemaakt, dat de theorie het **niet** wint.

En in de praktijk is het zo, dat de **beslissing** — tegen de regels in — door enkele leiders wordt genomen.

Zeg ik hier te veel? Kijkt u eens naar het geval-Van der Ziel. Haast de hele dominees-

schaar heeft hem rustig zijn boontjes laten doppen. Slechts op een heel enkele kansel mocht hij nog komen. Maar verder hield elk zich gedekt. Dacht u, dat dit slag dominees-collega's op een classis of (P.)S. wél tegen de leiders, oog in oog met hen, zou durven ingaan?

In Rotterdam-Delfshaven is het écht gebeurd. Sommigen schrokken van hun eigen moed! En draaiden vlot bij.

Mag ik nog een punt noemen?

In gesprekken met bezwaarde broeders over de gang van zaken in de kerken wordt geargumenteed al naar de omstandigheden. Is een broeder bekommerd over de besluiten van-boven-af, dan praat men dierbaar over de plaatselijke kerk. We kunnen toch samen rustig voortgaan en naar het Evangelie luisteren en de Sacramenten genieten? Het raakt de samenleving in ónze gemeente niet! Ondertussen handelt men wel naar die besluiten.

Is een lid het daar niet mee eens: nu dan tappen we uit een ander vaatje! Broeder we leven in een kerkverband. We moeten de besluiten uitvoeren, dat vergt de goede trouw. En de kerkelijke weg staat open...

En ieder weet, dat die kerkelijke weg be-waakt wordt juist door de leidersfiguren, die de gewraakte besluiten hebben doorgezet.

Het toppunt is wel bereikt in dit redeneren vanuit tweeërlei standpunt, waar ik in vrijgemaakte pers las: het „bewezen” uit Art. 31 K.O. bedoelt: bewezen ten aanzien van de vergadering, waar men in beroep gaat.

O, '44-'46!

En men wéét, dat het beroep door dezelfde figuren beoordeeld wordt, die de óorzaak van het beroep zijn! Ook hier heeft de praktijk ons gedreven om de uiteindelijke beslissing in handen te leggen van de (selekteerde) gezagsvergadering. En schikken we ons maar onder de zeggenschap.

Maar hoe moeten we dan toch '44-'46 verdedigen?

Hoe komen we hier uit?

Nu kom ik weer bij de dicio — de zeggenschap. Wij moeten het nu eens werkelijk proberen zonder bovenbouw bóven de plaatselijke kerk. We moeten die bovenbouw nu eens radicaal afschaffen! Het delegeren van gezag is uiterst gevaarlijk. Want men vermindert zijn eigen verantwoordelijkheid.

Het is natuurlijk goed, dat kerken contact met elkaar houden, elkaar van advies dienen, elkaar helpen.

Maar als een gemeente zich a priori bindt aan besluiten, die door ánderen worden genomen en waaraan ze geen behoefte heeft, is die gemeente in beginsel uitgeleverd aan het kerkelijk apparaat, de „machten” om met prof. Van Riessen te spreken.

Vóór we ons opnieuw vastleggen, moeten we deze dingen overdenken en doorspreken. We hebben **nu** de kans.

Verder: wat is de dicio — het gezag van de belijdenis? Bij onze synodale broeders studeert daar een commissie over. Bij ons hebben we de Bredase binding: elke letter, elke komma, elk tekstgebruik is bindend.¹⁾ Toen is in het Zuiden het conflict gekomen. Zó moeten we niet binden.

Maar deze dingen zijn gesteld. Wie „nee” zegt, staat meteen in het verdachte hoekje! Doch hoe moeten we het, in afwijking van „Breda” en zijn adviseurs, nu wél zeggen? De binding nu wél opvatten? Ook dat moet doorgepraat.

Het komt me voor, dat we onze aandacht van de strijd, die we verloren hebben, áf, nu op deze dingen moeten richten. Ze zijn niet gemakkelijk.

In elk geval zullen we als groep ons moeten bevrijden van de ja-en-nee redenatie's. En om daar van af te komen moeten we helder weten, waar we staan.

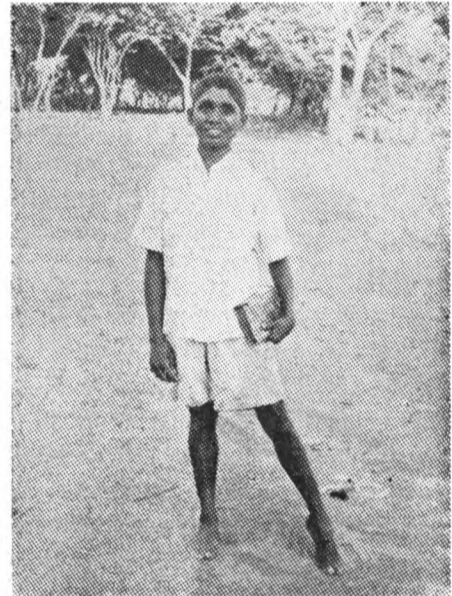
30 augustus 1969.

¹⁾ Toen ds. Smouter en zijn medestanders het „in alles in overeenstemming met de Heilige Schrift” **niet** in deze wettische geest wilden accepteren, werden ze „valse kerk”. En het kerkverband heeft dat aanvaard.

Groot is onze dankbaarheid voor uw hulp. 150 kinderen worden er nu via onze Stichting door uw hulp in India verzorgd. Toch moeten wij een dringend beroep op u doen om dit aantal te vergroten. „Onze” kindertehuizen kunnen geen kinderen weigeren. Oordeelt u zelf:

„Mathu was gezond tot zijn 12de jaar, maar toen kreeg hij kinderverlamming. Zijn ouders probeerden hem jarenlang met allerlei kwakzalversmethoden gezond te krijgen. Toen dat niet lukte brachten ze hem bij ons. Nadat hij een paar maanden bij ons wat geweest wilde zijn vader hem weer thuis hebben

Mathu

voor een speciaal feest in zijn dorp ter ere van één van de heidense goden. De jongen ging terug met een Bijbel in zijn hand. Toen hij weer thuis was weigerde Mathu voor de afgod te buigen en hij vertelde over de reddende genade van de Here Jezus. De andere Hindoes in het dorp zeiden de vader dat hij er voor moest zorgen, dat de jongen zijn mond hield en toen Mathu weigerde schreef de vader, dat we hem moesten komen halen, maar nu voor goed. De mensen in het dorp duldden hem niet meer. We hebben dit gedaan en hij is nu weer bij ons. Kortgeleden vroeg hij om gedoopt te worden. Dit is nu gebeurd. We weten niet precies hoe oud hij is, maar we schatten dat hij in 1952 geboren is en we hebben zijn geboortedatum vastgesteld op 15 juni 1952. Hij is nog kreupel, maar hij voelt zich gelukkig bij ons.”

Wie wil voor deze jongen gaan zorgen?

Bij The Children's Home zijn nog 23 kinderen zonder verzorgers. U vraagt zich misschien af hoe deze kinderen geholpen worden en het lijkt ons goed hier enkele woorden over te zeggen. Deze onverzorgde kinderen eten mee van wat er voor de andere kinderen gestuurd wordt. Hoe minder kinderen er dus verzorgers vinden, hoe schraler de pot. Maar we zijn dankbaar, dat men in India niet wacht tot men eerst geld heeft voor de kinderen, maar dat men onmiddellijk helpt. Iedereen krijgt dan maar wat minder. In al „onze” tehuizen zijn nog onverzorgde kinderen en er komen er geregeld bij. Mr. Samuel van de Bethel Fellowship schreef kortgeleden:

„Deze week gebeurde het volgende. Er kwamen twee kinderen van een verafgelegen dorp bij ons om onderdak vragen. Ze vertelden ons: „Moeder stierf twee jaar geleden en vader was erg verdrietig daarover. Hij was metselaar en op een dag viel hij van een hoge muur naar beneden. Hij werd erg ziek en verdiende niets meer. We werden uit ons huis gezet, omdat we de huur

niet konden betalen. We hadden veel schulden. Alles wat we hadden was al lang verkocht. We hadden niets te eten. Nu hadden we ook geen huis meer. We verlieten ons dorp. We konden niet lang achterelkaar lopen, omdat we hongers hadden en omdat vader hoge koorts had. Hij zei, als ik nu sterf is er niemand die voor jullie zorgt. Op een station, ver weg, ontmoetten we een man, die ons over u vertelde. Hij zei, dat we bij u zeker hulp zouden krijgen. Toen zei vader dat we moesten proberen om u te vinden en dan moesten vragen of we mochten blijven, omdat hij niet lang meer zou leven." Toen ze dit verhaal hadden verteld huilten de kinderen en ik zelf was ook diep onder de indruk van al deze ellende. Ik heb met de kinderen gepraat en voor ze gebeden. De kinderen werden gewassen en de lompen die ze aanhadden werden verwisseld voor „nederlandse" kleding. Toen zijn we met enige mensen van ons Tehuis de vader gaan zoeken. We vonden hem en hij vertelde ons hetzelfde verhaal en met tranen in zijn ogen vroeg hij ons om voor de kinderen te zorgen. De kinderen zijn nu bij ons en het zijn onze eigen kinderen. De vader hebben wij naar een ziekenhuis gebracht. Het meisje heet Denisa Chandrika en het jongetje Babu. Hun geboortedatum weet niemand. We hebben hun leeftijden geschat. Het meisje 11 en de jongen 7 jaar. Het blijkt, dat het meisje een begin van lepra heeft. We laten haar grondig onderzoeken en behandelen. Het is een meelijwekkend geval."

Wij zoeken verzorgers voor deze kinderen. De laatste maand werd er maar één kind via onze Stichting „geadopteerd". Indien u het bedrag van f 40,— of f 50,— per maand niet alleen kunt betalen, is het dan misschien mogelijk om met een groep een kind te verzorgen? We denken hier aan een groep vrienden of vriendinnen, een meisjes- of jongelingsvereniging, een mannen- of vrouwenvereniging, een studentenvereniging, een gesprekskring of een Bijbelkring. We vragen u dringend om hulp. Alle inlichtingen kunt u krijgen bij ons secretariaat: Burgemeester van Tienenweg 37, Diemen. Tel. 020-59944. Onze postrekening is 1599333 t.n.v. Stichting „Redt Een Kind" te Zwolle. Kleren graag naar: H. Disselhof, Assendorperstraat 159, Zwolle.

Stichting „Redt Een Kind"

De redactie ontving

**PRO JUVENTUTE
ORANJE** help een kind aan een kans
KALENDER 1970

Pro Juventute Oranje Kalender 1970. Prijs f 4,25. Verkrijgbaar bij Pro Juventute, Postbus 7101 te Amsterdam.

EEN GOED IDEE !

Terwijl ik op het punt sta voor een aantal weken naar het westelijk halfroend te vertrekken, brengt één der broeders, die mijn brochure „Opheldering" bestelde, mij op een goed idee.

Het is br. J.C.H. te R. die f 10,— extra afdroeg voor de Pida Pan-actie van de kerk op Curaçao. Ik zal dit gaarne bij mijn bezoek aan Curaçao daar overhandigen.

Vanzelfsprekend heb ik niet het minste bezwaar ertegen, maar zou het zelfs toejuichen, indien anderen zijn voorbeeld zouden volgen. In dit blad zal dan verantwoording volgen, net zoals voor de binnenkomende giften voor het kerkwerk Italië. Het is voor een zeer goed doel!

Mijn postrekening staat ook daarvoor open.

En voor het overige: allen van harte Gode bevelen!

P. Groen, Rotterdam, postrek. nr. 50440

Veel mensen zullen deze kalender elk jaar weer kopen ter wille van de fraaie foto's van het Koninklijk Huis. Elke maand één.

Maar wat belangrijker is, de opbrengst is bestemd voor kinderen in moeilijkheden. Dat lijkt me ook een goede reden om deze kalender te kopen.

A.

—o—

Kalender 1970 van de Stichting Gereformeerde Kinderbescherming.

De stichting gaf vorig jaar voor het eerst een dergelijke kalender uit. Vorig jaar was de opbrengst f 1.000,—. Dat was een verrassende opbrengst omdat de kalender toen vrij laat verscheen.

Het is een mooie kalender. Bovendien steunt u een goed doel. De prijs is f 4,25. Bestelling en betaling dienen uitsluitend te geschieden aan Drukkerij Knoop te Haren (Gr.).

A.

—o—

De Zonnehuiskalender 1970. De pas verschenen Zonnehuiskalender 1970 is weer een lust voor het oog. Een bloemenkalender die iedere twee maanden een verse „ruiker" biedt.

Het kopen van deze kalender betekent een steentje bijdragen aan de arbeid van de Vereniging „Het Zonnehuis", de verpleging van langdurig zieken.

Het frappeert dat men met het kopen van een kunstkalender als deze tegen zo'n lage prijs de Vereniging „Het Zonnehuis" ook nog financieel steunt.

Per post te bestellen door storting van f 2,50 op postrekening 466 61 (f 2,— + verzendkosten) van de Vereniging „Het Zonnehuis" te Utrecht.

De Zonnehuiskalender is er één om te bezitten: een sieraad aan de wand! Maar ook om cadeau te geven. U slaat er een goed figuur mee.

Alleen: nu bestellen! De ervaring heeft geleerd dat deze kalender in november reeds is uitverkocht.

Ook het ieder jaar weer bijzonder goed uitgevoerde jaarverslag werd ons toegezonden.

Naast de vier Zonnehuizen te Beekbergen, Doorn, Vlaardingen en Zuidhorn, waar 600 langdurig zieken en invaliden een op hun behoefte afgestemde verpleging ontvangen, zullen in de toekomst Zonnehuizen verrijzen in Amstelveen (300 bedden) en Zwolle (160 bedden). Bovendien liggen plannen klaar om „Het Zonnehuis-Doorn" te vervangen door een nieuw, waardoor het aantal bedden aldaar van 55 op 160 bedden wordt gebracht.

Hoewel er de laatste jaren veel tot stand kwam op dit terrein van de gezondheidszorg, is er in ons land nog steeds een ernstig tekort aan verpleegtehuisbedden. De Vereniging „Het Zonnehuis" blijft actief om dit schrijnend tekort weg te werken. Daarom blijft ook uw steun nodig, onder meer door het kopen van deze prachtige bloemenkalender.

„Wat van ds. Visee geciteerd wordt inzake het vierde gebod is b.v. door ds. Meulink van wie ik het voorrecht had zes jaar collega te mogen zijn in de gemeente te Enschede, vijftig jaar lang gepredikt, zonder dat één kerkeraad hem daarover lastig viel. En om eerlijk te zijn, wie van mij een preek hoort over het vierde gebod, loopt de kans dezelfde geluiden te horen. Toch preekte ds. Meulink graag over zondag 38 van de catechismus en ik doe het ook graag. Nog nimmer viel mij een kerkeraad lastig met de beschuldiging: valse leer. Eigenaardig.

Er is nog een punt, dat naar het mij voorkomt, belangwekkend is. In hetzelfde oordeel over de sabbat wordt gesproken over de gehele wet des Heeren.

Eerst wordt een en ander geconstateerd, door middel van citaten van ds. Visee. Ds. Visee stelt, dat we in de N.T.-ische periode leven in de vrijheid, vrij van de wet.

De P.S. stelt daarna in haar overwegingen dat de wet Gods haar normatieve kracht in de nieuwe bedeling behoudt.

In de regel geeft een vergadering in constatering zaken weer, die in overwegingen bestreden worden, en daarna in een oordeel veroordeeld worden. Zo ook deze P.S.

Weer vind ik het eigenaardig, dat ik onder de van ds. Visee gegeven citaten ook mijn handtekening wil zetten, terwijl ik ook de overwegingen van de P.S. met mijn handtekening wil bekrachtigen. En dan meen ik helemaal geen tegenstrijdige handtekeningen te plaatsen.

En ik denk niet, dat ouderlingen de gemeente, die ik dien, dan behoeven te beschermen tegen valse leer. Eigenaardig.

Mag ik ook eens twee citaten geven die verband houden met de materie van de wet?

Citaat no. 1: „De wet op Sinai gegeven, moest de verwelklijking van de belofte dienen en had dus ook naar een tijdelijke dienst; die met de komst en het werk van de Heere verviel. Voorts moeten wij bedenken, dat de apostel met de wet in dit ganse betoog niet enkel de tien geboden bedoelt, maar de ganse zgn. Mozaïsche wetgeving."

Citaat no. 2: „Met de komst van de Heere Christus moest dan ook noodzakelijk de wet terugtreden; de gehele wet, niet slechts de 10 geboden, maar de ganse zgn. Mozaïsche wet. De wet, de gehele Mozaïsche wet is in de Heere Christus vervuld en kwam dus met Hem en Zijn verzoeningswerk te vervallen."

Van wie, dacht u, kunnen deze citaten aangehaald worden? Als je het oordeel van de P.S. Overijssel leest, denk je onmiddellijk: van ds. Visee te Kampen. Nu, zij zijn wel van iemand uit Kampen. Maar nu van de vroegere buurman van ds. Visee: nl. van prof. Greijdanus, een uitnemend schriftgeleerde. Het is wel wat eigenaardig, dat de P.S. Overijssel een Overijsselse schriftgeleerde als Greijdanus in feite eveneens beschuldigt van valse leer.

Het komt mij voor, dat de G.S. Hoogveen wel enige moeite zal krijgen met onderdelen van de tekst van de besluiten van de P.S. Overijssel 1968, als een tekst die op bepaalde punten vrij oppervlakkig over de zaken in geding spreekt. De „problematiek" van de wet in de theologie heeft alle eeuwen spanningen opgeleverd. Wie de namen noemt van Luther, Calvin, Barth (om maar niet meer te noemen), die schreven over het gebruik van de wet in de bijbel die weet, dat er heel wat aan vast zit. Het kan zijn, dat ds. Visee meer geschreven heeft. Maar ik ga er van uit, dat de P.S. citaten gegeven heeft in de constatering, waartegen de overwegingen wel moeten opponderen. Dan is het voor mij nog de vraag, of ds. Visee als een soort anti-nomiaan veroordeeld kan worden. Het wil er bij mij niet in, dat ds. Visee en ds. Mulder, die ook genoemd wordt, op het punt van de wet de catechismusprediking een hiaat geven door de zondagen 34-44 over te slaan. De mogelijkheid van misverstand bij ds. Visee acht ik, als ik naar de aangehaalde citaten kijk niet uitgesloten. Ik vind het nog al vervelend, dat deze P.S., ofschoon de mogelijkheid daartoe bestond, en zelfs door ds. Visee werd voorgestaan, gelijk uit de acta van de P.S. blijkt, ds. Visee niet heeft gehoord. Allicht was dan duidelijk geworden hoe we over ds. Visee moeten oordelen: een man die op het punt van de wet al dan niet een valse leer brengt. In het eerste geval moet hij uiteraard veroordeeld worden.

Maar enfin, de G.S. te Hoogveen zal wel, naar ik hoop, klare wijn schenken."

A.

„SOLARIUM" — N.C.R.V.

Uitzending 20 september 1969.

Tijd: 11.15—11.55 uur.

Spreker: dr. O. Jager.

In vrijwel alle kerken is er geharrewar tussen twee groepen. Wat de vrijgemaakt-gereformeerden betreft:

Persschouw

Uit het „Gereformeerd Kerkblad voor Zuid-Holland, Zeeland, Noord-Brabant en Limburg" nemen we het volgende over uit een artikel van ds. A. Veldman te Rotterdam.

er heeft nu al twee keer in de krant gestaan dat er synodale maatregelen zijn genomen tegen prof. Veenhof. De eerste keer — alweer 25 jaar geleden — hebben de synodalen hem geschorst. En deze week slaat het woord „synodaal” op de vrijgemaakte synode. Het is wel een heel trieste geschiedenis, als iemand het twee keer beleven moet, dat zijn eigen kerk zich van hem afkeert, — en dan beide keren ten onrechte. In zijn boek „Volk van God” (uitg. Buijten en Schipperheijn, Amsterdam) gaf prof. Veenhof onlangs een helder overzicht over de kerkbeschouwing van Bavinck, die ook zijn kerkbeschouwing is. Hoe men in vredesnaam kan zeggen dat Veenhof doortocht verleent aan dwalingen, is een raadsel voor wie dit klassiek-gereformeerde boek leest. Toch geeft meteen ook dit boek de oplossing: Bavinck heeft nooit een bepaalde methode van kerkreformatie tot een beginsel willen verheffen. Hij heeft er steeds tegen gewaarschuwd dat de afgescheidenen iets bijzonders, een eigen standpunt, een eigen houding jegens andere kerken tot een waarheid zouden verheffen waar allen het mee eens moesten zijn. Dat Veenhof aan deze gedachte van Bavinck trouw blijft, — dat is de diepste reden voor de smaad die hem nu wordt aangedaan. Hij heeft dit boek natuurlijk niet alleen geschreven vanuit zijn overigens zeer wezenlijke belangstelling voor de geschiedenis, maar ook om alles te kunnen laten uitlopen in de uitspraak: Het zou een ramp geworden zijn, wanneer de afgescheidenen dan pas met de dolerenden hadden willen verenigen, als deze eerst instemming hadden betuigd met de Acte van Afscheiding die de hervormde kerk als een valse kerk zag; het zou een nog veel groter ramp zijn als leden van een gereformeerde (hij bedoelt: vrijgemaakt-gereformeerde) kerk elkaar zouden loslaten of met elkaar breken, indien bijvoorbeeld niet allen de synodaal-gereformeerde kerken als valse kerk wilden diskwalificeren. In feite is het deze uitspraak die Veenhof in de beklagdenbank bracht: hij mag zijn synode de visie van Bavinck en de les van het verleden niet voorhouden. Er is de laatste tijd opvallend veel aandacht voor Bavinck. Dat zal wel samenhangen met het feit dat deze theoloog die exquisite bescheidenheid bezat die alleen aan zeer hoge geesten eigen is: juist omdat zij zo hoog staan, zijn zij totaal vreemd aan elk streven om zich te doen gelden en om dezelfde reden weten zij beter dan alle anderen hoe klein van dimensies, hoe kortzichtig en weinigwetend ook de grootste geleerde is (aldus Gunning).

A.

KERKNIEUWS

BEROEPEN: te Amstelveen-B: ds. B. van Riet te Bolnes-Slikkerveer; te Zuidbroek-Veendam: ds. K. D. van Dijk te Terneuzen; te IJsselmuiden: ds. K. H. de Groot te Winterswijk-Aalten.

AANGENOMEN: naar Amstelveen: ds. H. J. van der Kwast te Haarlemmermeer-Oostzijde.

BEDANKT: voor Nijkerk: ds. J. Poutsma te Nijega-Opeinde; voor Bodegraven-Alphen a/d Rijn en voor Grootevast: ds. P. Deddens te Roozenburg.

G.S. HOOGEVEEN — In de vergaderperiode van 14-17 oktober jl. maakte de generale synode te Hoozevee een begin met de behandeling van de „zaak-Kampen”. Na uitvoerige discussies werd eerst de behandelingsmethode vastgesteld. Dit hield in, dat behalve de kwestie rond de „Open Brief” uit de zgn. voorgeschiedenis van de breuk te Kampen alleen aan de orde zullen komen de leer van ds. J. O. Mulder en ds. G. Visee, en de beweerde bescherming van de leringen van ds. B. Telder. In de zitting van vrijdag 17 oktober werden de voorstellen van Commissie I inzake de „Open Brief” door de synode aanvaard, met 1 stem tegen (ds. J. C. Janse). De synode sprak daarmee uit, dat de bezwaren tegen de besluiten van de P.S. Overijssel, handelend over de ondertekening van de „Open Brief” door ds. J. O. Mulder en de houding van de Kamper kerkeraad daartegenover, worden afgewezen, en dat deze besluiten dienen te worden aangevaard.

GLANERBRUG — De kerkeraad van de Geref. Kerk te Glanerbrug heeft in zijn vergadering van 10 okt. 1969 besloten, het werk onder de militairen in heel West-Duitsland zelfstandig voort te zetten, nu de C.C.G.G. de band met deze kerk heeft doorgesneden. Kerkeraden en ouders van militairen alsmede militairen, die naar W.-Duitsland vertrekken, worden

verzocht zich te wenden tot de scriba van de kerk te Glanerbrug: H. Marsman, Abel Tasmanstraat 22 of tot de predikant: ds. C. Bakker, Lyceumstraat 19, Oldenzaal, tel. 05410-2990.

Gezinnen van militairen worden verzocht hun attestaties (bij overplaatsing naar W.-Duitsland) in te leveren of op te zenden naar een van deze adressen.

Binnenkort, eind okt./begin nov. 1969 zal D.V. weer een reis naar Duitsland worden ondernomen.

EEN ONWAAR BERICHT — In de vrijgemaakte pers werd het bericht gelanceerd, dat ds. S. J. P. Goossens zich onttrokken heeft aan opzicht en tucht van zijn wettige kerkeraad te Den Haag-Z.W. en zich heeft gevoegd bij een andere kerk.

Dit is een dwaas en onwaarachtig bericht. Ik sta namelijk nog steeds onder opzicht en tucht van *dezelfde* kerkeraad te Den Haag-Z.W., die mij, na mijn repatriëring uit Soemba, als lid in volle rechten en als wettig D.d.W. heeft erkend en aanvaard. Ik heb geen enkele „stap” gedaan, zoals mij toegedicht wordt, maar ik ben gebleven waar ik was!

Ik ben slechts niet meegegaan met een pressie-groepje, dat reeds vanaf 1960 (dus lang vóórdat de geruchtmakende Open Brief verschenen was!) samenschoolde om te ageren tegen de kerkeraad, omdat deze mij in mijn ambt erkende en mij liet voorgaan in de Dienst des Woords, daarbij tevens de Zwolse secte op Soemba (p/a Kondamara) niet als „kerk” erkennende.

De agitators van dat groepje bleven, als ik preekte, stevast uit de kerk weg. Sommigen hunner verzuimden de kerkdiensten voorgoed. Een diaken liet eenvoudig zijn ambtsbediening in de steek. Onderwijl maakten zij het de kerkeraad in toenemende mate lastig met allerlei brieven vol aanklachten en eisen. Mondeling en d.m.v. rondzendbrieven voerden zij in de gemeente een felle propaganda tegen de kerkeraad en trachtten zo aanhangers te winnen. Ook richtten zij zich bij herhaling tot de classis met bezwaarschriften en beschuldigingen tegen de kerkeraad vanwege diens „Soemba-beleid”. Sommigen hunner dreigden met *scheuring*, als de kerkeraad niet naar hun pijpen wilde dansen en mij tóch zou laten voorgaan in de Dienst des Woords.

Het verschijnen van bovengenoemde „Open Brief” — waaraan de kerkeraad en de plaatselijke predikant, ds. Waagmeester, part noch deel hadden — werd door de groep aangegrepen als een goede aanleiding om tot verhoogde agitatie over te gaan, hoewel de kerkeraad met de Open Brief niets van doen wilde hebben. Om kort te gaan: de reeds jaren op scheuring zinnende groep onttrok zich ten slotte aan opzicht en tucht van zijn kerkeraad, scheidde zich van de gemeente af en noemde zich „De Geref. Kerk van Den Haag-Z.W.”.

Daarna heeft de „kerkeraad” van deze groep (en dat zou dan mijn „wettige kerkeraad” zijn!) het bestaan mij tot twee maal toe een „aangetekende”(!) dreigbrief te sturen, waarin van mij geëist werd, dat ik mij zou voegen bij de groep, die N.B. mij niet in mijn ambt wenste te erkennen! Gedreigd werd met (niet nader aangeduide) „consequenties”, die een weigering mijnerszijds ten gevolge zou hebben.

Op dreigbrieven antwoordt een fatsoenlijk mens niet, dus liet ik de brieven onbeantwoord.

Mijn weigering om mij bij mijn haters (en bestrijders van de Soembanese Kerken) te voegen, bleek tot „consequenties” te hebben, dat de kersverse „kerkeraad” aan alle kerken een brief zond, waarin bovengenoemd onwaarachtig bericht werd gelanceerd. Helaas werd het, zonder nader onderzoek of wederhoor, in de pers doorgegeven.

Het bericht kan mij persoonlijk geen enkele schade berokkenen, noch financieel, noch t.a.v. mijn kerkelijke positie, hetgeen de afgescheiden groep heel goed weet! Het kan alléén maar de hulpverlening aan de Soembanese Kerken schaden. Juist dat weet de groep bijzonder goed!

Moge de Heere deze boze opzet doen mislukken en het kwade voor de Soembanese Kerken ten goede keren.

S. J. Paul Goossens

GEREFORMEERDE KERK VAN ZWOLLE

Scriba: M. Lok
Wilhlminastraat 6
Zwolle.

Zwolle, september 1969

Aan de Raad van de Gereformeerde Kerk,
op het adres vermeld.

Weleerwaarde en eerwaarde heren en broeders,

Met betrekking tot het bericht, dat u, naar ons ter ore kwam, werd toegezonden door „de Raad van de Gereformeerde Kerk te Zwolle” met als ondertekening: Ds. C. G. Bos, predikant, Ds. D. Vreugdenhil, predikant, L. Tijssen, scriba en H. Heetebrij, sub-scriba en waarin u meegedeeld werd, dat „ds. Z. G. van

Oene zich heeft onttrokken aan het opzicht en de tucht van de kerkeraad, dat de kerkeraad hem vervallen verklaard heeft van zijn ambt als dienaar des Woords in de Gereformeerde Kerk te Zwolle en dat hij daarom ook het recht heeft verloren elders binnen het verband van de Gereformeerde Kerken in Nederland voor te gaan in de dienst des Woords” delen wij u mee, dat dit bericht onjuist is.

Ds. Van Oene heeft zich op generlei wijze onttrokken aan opzicht en tucht van de kerkeraad. Hij is nog steeds predikant in volle rechten van de Gereformeerde Kerk te Zwolle.

Wel heeft hij van de broeders, die het schrijven bovengenoemd ondertekend hebben en die sedert 1 maart jl. aparte kerkdiensten beleggen, een schriftelijke mededeling ontvangen, dat hij vervallen verklaard werd van het ambt van predikant in de Gereformeerde Kerk van Zwolle, maar u zult met ons instemmen, als wij er op wijzen, dat in de ook door de Gereformeerde Kerk van Zwolle onderhouden Kerkenorde op geen enkele wijze gesproken wordt over een vervallen verklaren van een ambt.

Het spreekt dan ook vanzelf, dat de gemeente van Zwolle deze vervallenverklaring naast zich neerlegt en ds. Van Oene in de diensten des Woords laat voorgaan.

Het is de oprechte bede van de kerkeraad van Zwolle, dat u op grond hiervan ook met ons instemt, dat van een verlies van recht om elders binnen het verband van de Gereformeerde Kerken in Nederland voor te gaan in de dienst des Woords geen sprake is.

Namens de Raad van de Gereformeerde Kerk van Zwolle, met broedergroeten,
H. J. Dolsma, 2e praeses
M. Lok, scriba
W. F. H. Pardoën, sub-scriba
G. J. Vrijmoeth, assessor

GEREFORMEERDE KERK VAN ZWOLLE

Scriba: M. Lok
Wilhlminastraat 6

Aan de Raad van de Gereformeerde Kerk,
op het adres vermeld.

Weleerwaarde en eerwaarde heren en broeders,

De Raad der Gereformeerde Kerk van Zwolle acht zich verplicht, u door dit schrijven te wijzen op een onjuist bericht, dat u is toegezonden door de kerkeraad van Uithuizen inzake ds. H. G. Schaeffer, emeritus-predikant van die kerk en wonende Telemannstraat 163, alhier.

Er werd u meegedeeld, dat ds. H. G. Schaeffer zich onttrokken heeft aan het opzicht en de tucht van de Raad van de Gereformeerde Kerk te Zwolle en de kerkeraad van Uithuizen voegt daarbij, dat dit is volgens de eigen verklaring van ds. Schaeffer.

Daarom heeft de kerkeraad van Uithuizen, na ingewonnen advies van de classis Warffum d.d. 20 augustus jl. besloten, te berichten, dat ds. Schaeffer heeft opgehouden (emeritus) dienaar des Woords van de Gereformeerde Kerk te Uithuizen en mitsdien van de Gereformeerde Kerken in Nederland te zijn.

De kerkeraad van de Gereformeerde Kerk van Zwolle wijst u op het volgende:

- Ds. Schaeffer heeft schriftelijk aan de kerkeraad van Uithuizen verklaard, zich te blijven stellen onder opzicht en tucht van de kerkeraad der Gereformeerde Kerk van Zwolle.
- De kerkeraad van Uithuizen beschouwt dus blijkbaar een andere instantie als de Raad van de Gereformeerde Kerk van Zwolle.
- De kerkeraad van Uithuizen heeft geen enkele informatie ingewonnen bij de kerkeraad van Zwolle om zijn oordeel te vormen inzake de uittreding van de broeders in Zwolle, die sedert 1 maart pretenderen „kerkeraad” te zijn.
- Ook de classis Warffum heeft zich niet voor nadere inlichtingen gewend tot de kerkeraad, onder wiens opzicht en tucht ds. H. G. Schaeffer stond en nog staat.

Wanneer dus en de kerkeraad van Uithuizen en de classis Warffum d.d. 20 augustus 1969 tot een oordeelsvorming is gekomen inzake de scheuring in Zwolle, acht de kerkeraad van Zwolle zulks in strijd met de eis des Heren, hoor en wederhoor toe te passen.

De kerkeraad verzoekt u daarom het bericht van de kerkeraad van Uithuizen niet te accepteren, en ds. Schaeffer naar artikel 13 K.O. te blijven erkennen als emeritus dienaar des Woords, zodat hij „de eer en de naam eens dienaars behoudt”.

Met broedergroeten
namens de Raad der Gereformeerde Kerk
te Zwolle,
Z. G. van Oene, praeses
M. Lok, scriba

PROPAEDEUTISCH EXAMEN — Geslaagd voor het propaedeutisch examen de heer J. T. Jonkman, Paterswoldseweg 622, Groningen.

ADRESSEN

Prof. dr. J. Faber, 226 Columbia Drive, Hamilton, Ontario, Canada. Ds. J. M. Kroes, Wildenborglaan 34 V, Arnhem. Ds. W. G. de Vries, De Sav. Lohmanlaan 60, Groningen.

DERDE VERANTWOORDING
GIFTEN HULPBEHOEVENDE STUDENTEN

We eindigden op zaterdag 11 oktober met f 1.542,40. Een prachtig bedrag.

Dinsdagmorgen bracht de giro vier overschrijvingen: drie van f 10,— (82806, twee keer via girokantoor A'dam van dezelfde broeder L.) en een van f 25,—. Samen f 55,—.

Woensdagmorgen per giro een gift van f 10,— via 59480 in opdracht van 48170064; en f 50,—, op verzoek verantwoord onder nr. 178. Samen f 60,—.

Donderdagmorgen was er weer een groene envelop van de giro met f 110,— aan overschrijvingen: f 25,— via Gemeente Giro A'dam (29802); f 10,— (613506); f 25,— (via 934611) en f 50,— (858286). En in de Kamper Oldestraote ving ik zo maar f 10,— van een oude zuster uit Leerdam. Samen f 120,—.

Vrijdag 17 oktober één overschrijving van f 25,— (via 5180) en één ad f 30,— (194715). Samen f 55,—.

De zaterdag was voor deze zaak een 'stille zaterdag'. Maar het was toch een mooie week: weer f 290,—. Dat maakt met het vorige bedrag f 1.542,40 + f 290,— samen f 1.832,40.

Tot zover de verantwoording.

Dan nog iets.

Door een misverstand is twee keer een oproep gedaan om steun voor de hulpbehoevende studenten. Prof. Jager vroeg eventuele giften te storten of te doen overschrijven op gironummer 807297 t.n.v. de Nutsspaarbank te Kampen met de bijvoeging: „Steun aan hulpbehoevende studenten”. Diverse broeders en zusters hebben op dat nummer giften overgemaakt: dat komt D.V. volgende week.

Misschien is het voor de eenvoud van de administratie het beste alle giften op dat nummer over te maken. Voor de verantwoording hoop ik zorg te dragen.

Mochten echter broeders en zusters er de voorkeur aan geven hun bijdragen te zenden over mijn girorekening dan is ook dat best: 903391 t.n.v. G. Visee, Vloeddijk 113, Kampen.

Aan allen hartelijk dank.

En hartelijk aanbevelen!

G. Visee

LEEN UW PART AAN AKTIE 2 1/4

Waarover spreken wij?

2 1/4 = twee-en-een-kwart = f 225.000,— = het bedrag dat de Stichting Gereformeerde Kinderbescherming wil lenen van de kerken en haar leden. De kerken zijn hierover uitvoerig geïnformeerd. Dit bedrag moet spoedig beschikbaar komen voor het werk dat door de kerken via de diakenen aan de Stichting werd opgedragen.

Barmhartigheidswerk, dat vandaag en vooral in de toekomst op verantwoorde wijze moet worden verricht. De Stichting is voor het vervullen van deze taak hulpmiddel van de kerken. Het is een arbeid van de gemeenteleden gezamenlijk. Daarom wordt een beroep gedaan op een gezamenlijke inspanning.

Kinderen, die de Heere ons heeft gegeven, wachten op uw antwoord. Het kindertehuis *De Driehoek* wordt momenteel uitgebreid. Komt spoedig gereed. Moer worden betaald. De overheid wil geen subsidie geven, doch toonde zich wel bereid het huis te erkennen, dank zij het niet aflatende aandringen bij de Minister van Justitie door het Kamerlid de heer Jongeling. Er werd reeds veel gegeven. De Heere maakte niet tot onze kerken behorende personen en instellingen bereid tot het geven van soms zeer belangrijke giften. Desondanks ontbreekt er momenteel nog een bedrag van rond f 95.000,—. Met het gereed komen van de bouw, omstreeks 1 december, moet het bedrag er zijn. Met kinderen wachten ook ouders en moeders op uw daden.

Voor het maatschappelijk werk f 130.000,—. Wist u dat bij het maatschappelijk werk van de Stichting vele honderden personen zijn betrokken? Wist u dat

deze arbeid zich tegen ieders verwachting in steeds meer uitbreidt? Dit vraagt werkers. Mannen en vrouwen die bereid zijn zich in te zetten voor het helpen van anderen. Daarom moet het aantal werkers worden uitgebreid. Dit moet spoedig, doch er is geen werkruimte beschikbaar. Wit u dat de heer Rosenbrand besprekingen moet voeren met allerlei personen en vertegenwoordigers van instanties en instellingen in een kamer die begrensd wordt door twee slaapkamers? Wist u dat hij soms zijn kamer moet afstaan voor besprekingen die anderen moeten voeren? Al deze personen kunnen deze werkkamer slechts bereiken via het woongedeelte van de fam. Rosenbrand. Wits u dat acht jaren geleden iedereen dit vrij normaal vond, doch dit vandaag door vele bezoekers steeds meer als een onmogelijke situatie wordt beleefd? Wist u dat er geen wachtkamer is en bezoekers moeten wachten in het werkvertrek van o.a. de boekhouding? Wist u dat dit vertrek zo klein is, dat nauwelijks iemand een stoel kan worden aangeboden? Hierin moet verandering komen. Hierin komt verandering. Deze verandering: uitbreiding van personeel en kantoorruimte maakt dan de Stichting-tot-uw-dienst.

U kunt helpen door een bedrag van f 500,— of groter te lenen: renteloos of tegen een rente door uzelf te bepalen, doch niet hoger dan 5% per jaar.

Bij de start van aktie 2 1/4 staan:

de kerken van Rijnsburg met f 2.000,— en die van Hengelo met f 1.000,— en drie leningen van kerkleden, elk f 500,—. Al deze leningen hebben gemeen, dat zij renteloos werden verstrekt. Tezamen vormen zij 1/50 deel van het bedrag dat de Stichting via een lening wil verkrijgen. De 49 andere delen verwachten wij spoedig van u. Broeders diakenen, maak er geen ingewikkelde zaak van en zorg ervoor, dat ons verzoek aan de kerken niet de kans loopt te worden „gesierd” met de maar al te bekende letters: v.k.a.

Aan ieder die dit leest vraag ik: laat de volgende woorden van de Heiland op u inwerken: „Wie dit kind opneemt in Mijn Naam, neemt Mij op; en wie Mij opneemt, neemt Hem op die Mij gezonden heeft. Wie dus de kleinste is onder u allen, die is de grootste”.

Voor deze kleinen vraag ik de groten: *Leen uw part voor aktie 2 1/4*. Doe dit door uw lening over te maken op postrekening nr. 52325 t.n.v. de Stichting Gereformeerde Kinderbescherming, Ede, met vermelding: lening renteloos of verlangd rentepercentage...

Zoekt U een vaste kantoorbaan?

Komt u dan eens bij ons aan.

Of belt u even.

Wij hebben diverse mogelijkheden!!

Stichting Sociaal Fonds Bouwnijverheid

Wibautstraat 82, Amsterdam-O.

Telefoon 020 - 21 99 22, toestel 1470

ZEER AKTUEEL:

A. Keizer,

CREATIE EN EVOLUTIE

(over het gelijknamige boek van Prof. Dr.

J. Lever). Prijs f 2,90.

UITGAVE FIRMA WESDIJK EN LIEBEEK

Postbus 2 - Postr. 216828 - Barendrecht

Redactieleden:

Ds. H. AMELINK, Dr. J. BOSCH,
P. GROEN, Prof. Dr. H. J. JAGER, Drs.
J. G. VAN OORD, Dr. P. G. SMELIK,
Prof. C. VEENHOF, Ds. G. VISEE

Adres van de Redactie:

Ds. H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Geref. Persvereniging „Opbouw”:

adres secretaris en penningmeester:
Van Lynden van Sandenburglaan 16,
Utrecht. Telef. 030-711450. Giro 448367.

Administratie abonnementen:

Drukkerij Steenberg,
Slotlaan 220, Zeist. Telef. 03404-12452

Abonnementprijs

f 15,— per jaar (bij vooruitbetaling)
Zeist. Giro 233117.

Advertentieprijs 20 ct. per mm
Familieberichten 15 ct. per mm

Aangeboden:

Overname van of deelname in
administratie en belasting-
adviesbureau te 's Gravenhage.

Brieven onder no. 24869 bureau Opbouw,
Slotlaan 220, Zeist.

Gevraagd

NET MEISJE

voor huishouding en winkel.

W. Hilhorst,
Diepenheimseweg 30, Neede

EMMEN

OPENBARE VERGADERING

op vrijdag 31 oktober a.s.
Aanvang 8 uur n.m.

Spreker:

Dr. R. H. Bremmer,
gereformeerd predikant te Enschede

Onderwerp:

„Gewoon Gereformeerd blijven;
Enkele opmerkingen over de
kerkelijke situatie.”

Er is gelegenheid tot discussie.

De vergadering wordt gehouden in de
aula van de Christ. Kweekschool, Hondsrugweg 98 t.o. Bejaardencentrum „Holders” (autoweg Groningen-Coevorden).

Comité Lezingen
Emmen.

Wij hebben twee woningen (4-kamer-flat) ter beschikking voor een
VORMEN-INSLUITER-HANDZETTER

of een HANDZETTER

en een MACHINEZETTER

Gunstige arbeidsvoorwaarden, waaronder volle bomilo en winstdeling volgens winstdelingsreglement.
Hoorn is een aantrekkelijke, zich steeds uitbreidende provincieplaats.

Brieven met uitvoerige inlichtingen aan de

N.V. drukkerij EDECEA, postbus 7, Ital. Zeedijk 16, Hoorn.